

LJUDSKI GLAS

== POLITIČNI TEDNIK ZA SLOVENSKO LJUDSTVO. ==

Izhaja vsak petek in stane za vse leto 18 K, za pol leta 9 K za četrto leta K 450 in na mesec K 150. Posamezna številka stane 40 vinarjev. Inserati po dogovoru.

Vse dopise in pošiljatve je frankirati in naslavljeni na: „LJUDSKI GLAS“, Ljubljana, Frančiškanska ulica 6, I. nadstr., Učiteljska tiskarna.

Kriza.

V Belgradu je kriza! Kaj pa je to kriza?

Če kaka vlada pritira in privleče državni voz tako daleč, da ne ve več ne naprej ne nazaj, tedaj odstopi in to imenujemo vladno krizo in to se je zgodilo sedaj v belgrajski vladi.

To vlado so tvorili v glavnem srbski staroradikalci, v jugoslovanski liberalci in slovenski klerikalci. Najmočnejši so bili liberalci, ki so imeli izmed 20 ministrov kar 11, zato jim je tudi močno rasel greben in mislili so, da mora vsa Jugoslavija plesati po njihovi harmoniki. Več o liberalcih ne bomo izgubljali besed; naši bralci jih že dobro poznajo, kakor tudi slovenske klerikalce.

Tretja glavna stranka so bili takozvani srbski stariradikalci. Njen načelnik je znani srbski politik Nikola Pašić, ki je sedaj načelnik naše mirovne delegacije v Parizu; v Belgradu sta bila pa vzeta iz te stranke med drugimi ministrski predsednik Protič in zanični ter nezmožni finančni minister Ninčič. Je to stranka, ki je popolnoma podobna nekdanji dr. Šusteršičevi stranki. Njen cilj je, vladati z nasiljem, podkupljanjem in drugimi lumparijami. Pred vojsko je imela v rokah v Srbiji vso moč, in jo tudi kruto zlorabljala. Kaj torej čudnega, če hoče tudi v novi Jugoslaviji obdržati vso moč in se je v to svrhu opirala zlasti na veleposestnike, age, grofe in barone.

Sta torej tu v glavnem dve stranki, to je liberalna in staroradikalna, ki se pulita in pehata okrog korita, da bi dobili ubogo jugoslovansko ljudstvo in nesrečno državo v svoje krvave in umazane kremplje.

Katera bo močnejša in katera bo prevzela vlado, se danes še ne ve in je tudi precej vseeno, ker sta približno obe enako umazani in protiljudski, zato nima niti ena niti druga za seboj ljudstva in torej tudi ne pravice vladati.

Iz te „krize“ lahko ljudstvo spozna, kako se igrajo danes „vodilni gospodje“ v Belgradu z ubogim ljudstvom in kako se trguje za njegovo kožo. Radovedni smo le, kako dolgo bo ta komedija še trajala in kako; dolgo bo ta gospoda še barantala med seboj za mehke ministrske stolčke.

Zopet in zopet se dviguje glas: Dajte nam volitve, da ljudstvo samo izpregovori, kedo bo vladal. Da to ne bodo ne klerikalci, ne liberalci in ne staroradikalci, je več kot gotovo. Ljudstvo bo volilo socialiste.

Država in mi.

Kdor je zasledoval pisavo našega lista od vsega početka, je z lahkoto opazil, da nismo štedili z grajo, in s trdimi besedami na sedanjo Jugoslavijo. Kako tudi ne?! Namesto demokratične Jugoslavije, kjer ima prvo in zadnjo besedo ljudstvo, oziroma njegovi prosto izvoljeni zastopniki smo dobili kraljestvo SHS., ki je skoro na las podobno nekdanji Avstriji žalostnega spomina.

V Avstriji se je vladalo brez in proti ljudski volji, sedaj je isto; v Avstriji so imeli prvo in zadnjo besedo policaji, žandarji in vojaštvo, v kraljestvu SHS je isto; Avstrija je ščitila bogataše in navela vsa bremena na revno delavno ljudstvo, sedaj je enako itd. Navedli bi lahko cele litanijske, ki bi glasno pričale, da so naše meščanske stranke, to so liberalci in klerikalci, le goljufale že tisočkrat osleparjeno ljudstvo z Jugoslavijo in so nam dale mesto kruha — kamen.

Kaj je tedaj čudnega, če se pojavlja med ljudstvom vedno večja nezadovoljnost s tako Jugoslavijo in da mineva nekdanje navdušenje za tako proslavljeno ujedinjenje Slovencev, Hrvatov in Srbov kakor kafr. Da, vzrokov za to nezadovoljnost je več kot dovolj in naše vladajoče stranke še na vso moč skrbijo, da se od dne do dne množijo in da se pojavlja med ljudstvom od dne do dne večja nezadovoljnost s sedanjo državo.

Tudi mi, kakor so morali naši bralci že davno izpredvideti, se v polni meri pri-

družujemo temu nezadovoljstvu in zato nikakor ne štedimo z grajo. Zdi se nam pa nobodno potrebno, da to nezadovoljstvo tudi nekoliko jasneje opišemo, da ne bo krivih mnenj in nesporazumljenj.

Ko se je zrušila propadla in do kosti gnila Avstrija in so se zedinili Slovenci, Hrvati in Srbi v eno državo, smo tudi mi socialisti z navdušenjem in od vsega srca pozdravili Jugoslavijo. Bili smo prepričani, da prihajamo iz policijske in žandarske habsburške monarhije v svobodno in demokratično državo, kjer bodo dani vsi predpogoji doslej tako tlačnega in izkoriščanega jugoslovanskega ljudstva. Naša država leži ob morju, ima ogromno naravnih zakladov, močno poljedelstvo in zato dovolj živil in tudi od kapitalističnih mogotcev, ki sklepajo danes v Parizu mir, ne bo še tako pritisnjena ob tla kot n. pr. Nemška Avstrija. Torej, kar se države same tiče, mora vsak pametni in trezno misleč človek priznati, da nikakor nismo naredili slabe zamenjave. Jugoslavija kot taka ima za naše ljudstvo brez dvoma ogromne prednosti in ni pametnega človeka, ki bi želel, naj jo vzame vrag, kakor je vzel Avstrijo. Jugoslavija je država, ki je vredna in ki zasluži vso podporo in vso pomoč ljudstva, zato smo tudi socialisti na vsak način za to državo in hočemo posvetiti vse moči njenemu razvoju. Kdor tedaj dela ali hujska proti državi kot taki, ta ni prijatelj revnega ljud-

LISTEK.

Agrarno vprašanje.

R. KRASINSKI:

1. Agrarno vprašanje je temelj socialnega vprašanja.

Za kaj gre v socialnem vprašanju? Mi vidimo, da nastajajo po industrijskih mestih v naših kapitalističnih državah ogromne mase delavskega ljudstva, ki ničesar ne poseduje razven svojih pridnih rok, proletarijat, ki ga kapitalistična gospoda izrablja kakor mrzle železne stroje, kakor črno živino, kakor mrtve predmete, ki se dajo kupiti za denar in ki se brez interesa vržejo na smetišče, ki se obrabijo in ko so nam odslužile. Na drugi strani pa vstaja v teh industrijskih centrih silno bogata gospoda, buržoazija, ki se hitro vpenja do milijonskega kapitala, ki poseduje hiše, tovarne, zemlje in vse orodje, s katerim brezposelni delavec v njeni službi in po njeni volji dela za njeno razkošno življenje. Na eni strani torej strašna beda in suženjstvo

ogromnih mas, na drugi največje razkošje in največja udobnost nekoliko tisoč brezsrčnih ljudi. Tu strašen duševni mrak, nevednost in zanemarjenost, tam pa zbrane vse šole, vsa kulturna sredstva, vsa duševna in telesna uživanja. In socialno vprašanje se glasi:

Zakaj je to tako na tem svetu? Zakaj morajo biti milijoni bednih ljudi, ki še ob svojem rojstvu po ničemer ne razlikujejo od drugih, kakor po tem, da so rojeni od revnih staršev, obsojeni na večno delo, medtem, ko živijo drugi brez njega, pa obenem v izobilju vseh dobrot? Ali mora biti temu tako? Če pa ne mora biti, kako to preustrojiti, kako odpraviti te družabne krivice, kje je pot iz te naše nesreče?

Tako glasi naše socialno vprašanje. Ako pa ga hočemo prav razumeti, potem se moramo najprej vprašati:

Odkod prihajajo ti zaničevani trpini, ta črna živina naših kapitalistov, v industrijske centre kapitalistične industrije?

Poglejmo jim v obraz in lahko jih bomo spoznali: to so naši kmečki fantje in naša kmetijska dekleta, ki prihajajo v mesta in ki čakajo na usmiljenje in na bedni kruh pred tovarniškimi vrati. Ti se niso rodili v mestu. To niso sinovi fabrikantov,

stva, ni socialist, ampak človek, ki ne ve kaj dela in kaj govori.

Kje pa so tedaj vzroki, za vso razornost v državi in kedo je kriv vseh teh razmer, ki porajajo nezadovoljstvo, o katerem smo zgoraj govorili?

Glejte na tem ni kriva ne država in ne Jugoslavija, ampak krivi so tisti, ki danes to državo vodijo, kriva je vlada in krive so stranke, ki tvorijo to vlado. Ni Jugoslavija kriva, da še do danes niso zavili vratu vojnim oderuhom, ampak vlada in stranke so tega krive, ki so se polastile vlade.

Naš boj, o katerem smo zgoraj govorili, tedaj ne velja državi, ne velja Jugoslaviji, ampak brezvestni belgrajski liberalno-klerikalni vladi, ki nima nobenega srca za revno ljudstvo.

Ta boj bomo bojevali do skrajnosti. Prva in najglavnejša naša zahteva je, da se takoj razpišejo volitve, da bo ljudstvo samo odločilo, komu zaupa, ne pa da bi še dalje sedela na krmilu vlada, ki se je — sama postavila in vlada brez ljudstva in v škodo ljudstva.

Dopisi.

Laško

Tu pri nas se nahaja prav patentirani izkoriščevalec ubogega ljudstva, ki je občinski odbornik, načelnik zadruga skupnih obrtij sodnega okraja v Laškem, državni nadzornik tukajšnjih toplic itd. Skratka ta mož sedi na samih odličnih mestih in sliši na ime Blaž Zupanc po poklicu je pa brivski mojster. Sedaj pa ti »Ljudski glas« pojdi v vsako hišo in povej vsakemu, kakšen ljudski zastopnik je ta gospod. Uršula Zdovc iz Tremar, kateri so vzeli moža in sinove k vojakom je prosila tega gospoda za posredovanje glede vojaške podpore. Za svoj »trud« je zaračunal 200 K, reci dvesto kron. Neži Robida iz Debro, stari in onemogli ženi in materi 4 sinov, katere so ji tudi vzeli k vojakom, je vzel kar nad polovico njene podpore, to je 760 K, reci sedemstošestdeset kron. Terezija Krašovec, uboga gluha in že skoraj oslepela žena niti sama ni prejela podpore, temveč si je kar tu omenjeni gospod sam pridržal kolikor si je hotel. In takih bi se dalo naštet še več. Sedaj pa vprašamo ali je mogoče, da ta zagrizeni liberallec na tako nesramen način odira ubogo ljudstvo, katero še vedno trpi krute posledice vojne. Mar ni to žalostno, da vse te uboge žene in matere, katerim so vzeli bivši avstrijski rablji najdražje, sedaj odi-

ra ta mogočnej? Uljudno vprašamo SHS davkarijo v Laškem, od kdaj se je dalo pravico gospodu Blažu Zupancu, da on v svoji brivnici izplačuje take podpore in pri tem na tako nesramen način odira ubogo ljudstvo. Kje ste poklicani faktorji! Tu imate »boljševizem«. Zahtevamo, da se vse to sodnijsko preišče in temu človeku odvzame vse pravice enkrat za vselej. Zahtevamo od vlade, da takoj napravi red.

Več prizadetih.

Šmartno pri Velenju.

Kakor znamo naši gospodje župniki in kaplančki zelo skrbijo za delavno ljudstvo. To lahko že spoznamo iz njihovih pridig. Možički se namreč zelo hudujejo na delavce ter se še vedno radi spominjajo na sramne čase, ko je moral kmet delati tlako in dajati desetino. Pravi, da so bili v prejšnjih časih ljudje zadovoljni, če so imeli 2-3 krat na leto meso, sedaj pa še nimajo dovolj, če ga imajo vsako nedeljo. Delali so po 12 ur in še dalje so pa manj zaslužili kakor sedaj. Seveda gospod se ozira na prejšnje čase, kar se tiče njegovega mošnjčka, tega pa on ne uvidi, da stane danes par čevljev 200 K, popreje pa 8-10 kron. Tudi druge potrebščine so se ogromno podražile in to je vsakemu delavcu gotovo boje znano, kakor pa g. župniku. Sverujemo temu vnetemu oznajevalcu božje besede naj se drži svojega, v delavske razmere naj se pa ne vtika. To bomo opravil sami.

Po svetu.

Na Ogrskem

je parila boljševiška vlada, kateri je načeljeval Bela Kun. Kaj mislimo mi o boljševizmu, smo pred kratkim razložili, zato za Belo Kunom tudi ne žalujemo preveč. To ni bila vlada ljudstva, ampak krvavo nasilstvo nekaterih denarja in častihlepnih ljudi največ Judov, ki se je vzdrževalo z moritvami, obešanjem in streljanjem svojih nasprotnikov. Take »vlade« seveda ne more zagovarjati nobeden, ker mi stojimo odločno na demokratičnem stališču. Vlado je sedaj prevzela

socijalna demokracija

ki skuša in se tudi rešiti, kar se rešiti še da, a jasno je, da ima v deželi, katero je pripeljal boljševizem v popolni pogin, izredno težko stališče. Največ preglavice ji delaje

cijo. V Rusiji se je preseljevalo iz dežele v mesta pred revolucijo do sedem milijonov ruskih kmetov. Vzrok tiči v kmetijstvu samem, v življenskih pogojih kmečkega življenja. Tu morem torej iskati koren zlu in tu tudi res tiči koren vsemu našemu socijalnemu zlu, zakaj pomislimo: ako bi se kmet v mesto ne selil, ali ako bi se selil samo v toliko v industrijo, kolikor je njegova delavna sila tam potrebna, potem bi v mestu, v industriji ne nastajala »armada brez dela«, prebitek dela željnih rok in boj delavstva v mestu proti kapitalizmu bi bil lahak, kapitalizem bi mogel rasti v brezskrajnost, kakor rase danes. Ako torej hočemo popraviti socijalne razmere vobče, moramo skrbeti prvo zato, da popravimo socijalne razmere na deželi in privedemo kmeta na zemljo, da ne bo silil kot dela in zaslužka iščoči trpin v industrijo.

Dela prazne roke nastajajo torej na deželi in te si iščejo zaslužka v mestu, v industriji. Kako nastajajo ti »svobodni delavci«, ta proletarijat na deželi? Jasno je, da se kmet, ki ima dovolj zemlje in ki si lahko ustanovi svojo družino na deželi, ne seli v mesto. V mesto pa se selijo vsi

Rumuni,

ki so prikorakali v svoji ofenzivi že prav v Budimpešto in kažejo sedaj svoje žalostno junaštvo nad to nesrečno deželo. Boljševiki voditelji so

z velikimi vsotami

pravočasno pobegnili v Nemško Avstrijo, kjer jih je tamkajšnja socijalistična vlada zaprla, boječa se, da ne bi začeli robariti še v Avstriji, ki ima že itak dovolj drugih skrbí in težav.

Bolgarijo

bodo Francozje baje zasedli vso in jo razorožili, ker je prišlo zadnje čase opetovano do spopadov med francoskim in bolgarskim vojaštvom, kjer so padle tudi žrtve.

V Ameriki

delajo Wilsonu težave in nočejo pritrditi vsem točkam miru, ki ga je sklenil Wilson v Parizu. Kdor ima le trohico časti v sebi, mora pariški »mir« s studom zavreči.

V Trstu

je prišlo pretekle dni do velikih izgrediv in pretepov med Slovenci in socijalisti na eni ter laškimi vojaštvom in laškimi pobalini na drugi strani. Padlo je več žrtev. To so sadovi ententnega nasilja.

Usoda Reke

še vedno ni odločena in iščejo vse mogoče »kompromise« le pravici ne dajo prostora in besede, da bi jo namreč dali Jugoslevanom.

O snaženju goveje živine.

»Dobro snaženje je polovica krme«, pravi star živinorejski pregovor.

Zakaj je pač dobro snaženje tako potrebno? Na živalski koži se zbira različna nesnaga, n. pr. prah iz zraka, blato itd. Največ nesnaga pa nastaja vsled delovanja kože same; ko izhlapeva znoj, ostanejo trdni deli istega, to so razne soli, toščobe in dušičnate snovi na koži. Razentega izločajo lojnice kožni loj, kateremu se primešajo odmrli delci gornje kože.

Ta nesnaga onemogoča izločujoče delovanje kože, ker zamaši lojnim žlezicam ustja in zadelduje gnojnice, zabranjuje vsled tega izstop različnim izločbam iz loj-

oni kmečki sinovi in hčere, ki si na deželi, na očetovem posestvu ne morejo zagotoviti obstanka, ki si doma ne morejo ustanoviti družine.

Mislino si to-le: Ako poseduje oče 10 ha zemlje in ima dva sina. Ko odraseta in si hočeta ustanoviti svoje rodbine, jima oče razdeli posestvo, vsakemu na polovico in onadva, — vsak s 5 ha zemlje še shajata. Ali sama imata tudi po dva ali pa še po več sinov in ako hočeta tudi ona dva razdeliti svoji posestvi med svoje sinove, potem so ta posestva tako majhna, da so za nadaljne umno gospodarstvo nesposobna. Posestnika od 5 ha, lahko preskrbita na svojih posestvih samo po enega otroka, ostali pa se morajo zadovoljiti z majhno odškodnino, majhno dobo, pobrati svoja šila in kopita ter oditi v mesto s trebuhom za kruhom.

Imamo pa tudi že posestva, ki so manjša od 5 ha in ki že sama po sebi ne morejo več prerediti kmečke družine. Mladi gospodar se oženi, pusti ženo in zarod doma, sam pa gre v mesto, da dosluži ono, kar mu nedostaja na dohodkih iz zemlje. In takih gospodarstev imamo pri nas in v vsej Jugoslaviji več od 50 % vsih naših kmečkih posestev. Vsi otroci

advokatov, notarjev, sodnikov in druge take gospode, to so sinovi in hčere revnega kmeta, dninarja z dežele. In vsak dan več jih je pred fabriškimi vratmi in vsak dan tlačijo cene svojim sosedom in sovrstnikom, ki so bili prišli v mesto dan, dva, leto, dve prej ko oni sami. Ker čim več jih trka na tovarniška vrata, tim bolj znižuje tovarna delavstvu plače in teže življenje za one, ki so delali do sedaj in za one, ki prihajajo na novo.

Zakaj pa silijo ti kmečki fantje in ta zala, zdrava kmečka dekleta v mesta in v črne, zaduhle, nezdrave tovarne, kjer jim že po nekaj mesecih poblede sveža lica, vpadejo polni, zdravi životi in zapadajo jetiki in drugim otrovnim boleznim? Ali se to vrši iz lahkomišelnosti, po želji po izpremembah, ali jih goni morda kaka druga, jačja sila, kak drugi resnejši vzrok?

O, to zapuščanje vasi in ta selitev v mesto za naše kmečko ljudstvo ni prostovoljna zabava. To izseljevanje iz vasi se ne vrši samo v domača mesta, nego v mesta vsega sveta, kjerkoli se dobi delo, kjerkoli nastajajo nove tovarne. Tega pojava tudi ne vidimo samo pri nas, nego po celem svetu v kapitalistični družbi. Kitajski kuli se sele v Ameriko in v Fran-

nih in znojnih žlez in oškoduje s tem vse truplo. Obenem se začenja ta nesnaga razkrajati, kar povzroča občutek srbenja. Treba se je le spomniti, kako neprijeten občutek ima človek, če pride prah na znojno kožo in kako hitro primora do umivanja in brisanja.

Kar človeku dobro de, tudi živali ne bo škodovalo. Zato pa ne znači dobrega živinorejca, če vidimo na njegovem govedu prisušeno trdo blato, če visijo na zadnjih nogah in po trebuhu oni vobče znani »knofi« ali »zvonci«. Puščati to blato toliko časa na govedu, da samo odpade, je neodpušljivo.

Na kakšen način se delo snaženja najbolje opravlja? Za snaženje se naj rabi krtača; najboljša je iz svinjskih ščetin. Krtača naj se vleče v smeri dlake, in sicer tako dolgo, da je koža gladka in znažna.

Kaj pa čokalo ali štrigelj? Nekateri živinorejci ga rabijo kot edino orodje za snaženje; vendar pa moramo si imeti pred očmi, da se z ostrim čohalom živina rani, tako da je cela koža polna majhnih ranic. Vsled tega bi naj čohalo služilo le v to, da se krtača ob njem osnaži in očisti prahu. — Dobro vem, da so krtače za snaženje sedaj silno drage, pa upajmo, da se bo s padanjem cen tudi to prekoristno orodje dobilo zopet za pošteno ceno.

Snaženje delovnih volov, ki so močno potni ali od dežja mokri, se naj vrši slično kakor pri konjih. Tekočina naj se najprej izžme, nato naj se živali s slamo do suhega odrignejo in nazadnje pokrijejo. Pravo snaženje s krtačo pa se vrši šele potem, ko je koža popolnoma suha.

■ Iz naše države. ■

Samostojna kmetska stranka, o kateri smo že parkrat povedali, da obstoji iz liberalnih kmetskih bogatašev, je začela izdajati svoj list, ki nosi ime: Kmeti list. Je pa hudo prazen in dolgočasen.

Oslovska trobenta je v zadnji številki popolnoma pozabila na nas. Najbrže je njena kratka pamet pri koncu.

Brivci so zopet močno podražili svoje rokodelstvo.

Italijani ustavili prevoz naših ujetnikov. Pred nekaj dnevi so Italijani ustavili transporte jugoslovanskih vojakov in državljani, ki so internirani v Italiji. Podvzeti so koraki, da se transporti nadaljujejo.

s teh kmečkih gospodarstev so obsojeni na črno roboto mestnih kapitalistov.

To je torej oni neskončni delavski, proletarski rezervoar, ki v nepretanem curku dovaja v mesto in industrijo revno ljudstvo.

Vprašanje pa nastane sedaj: ali je potrebno, da kmečko ljudstvo nima dovolj zemlje in da je prisiljeno, da si mora iskati zaslužka v industriji? In na to vprašanje moramo odgovoriti z odločnim ne. Povprečna potreba zemlje za obdelovanje (njiv, travnikov in pašnikov) znaša pri današnjem slabem načinu obdelovanja 1 ha na dušo. V Jugoslaviji imamo okoli 15 milijonov ha take zemlje. Kmečkega ljudstva v Jugoslaviji pa nimamo polnih 10 milijonov, torej pride na 1 dušo 1.5 ha zemlje za obdelovanje. Tu pa gozdovi, ki znašajo okoli 9 milijonov ha niso vpoštevani. Zemlje imamo torej za eno tretjino več, kakor da nam je potreba in bi vse naše prebivalstvo, vse naše kmeti ljudstvo lahko sijajno in v izobilju živelo na tej zemlji. Poleg tega pa je danes naše poljedelstvo tako slabo razvito, da pridelamo komaj eno tretjino tega, kar bi pridelali, da je razvito, kakor je po drugih deželah in kakor bi bilo treba. Z drugimi besedami, naša zemlja je tako bogata, da bi lahko preživela dvojno, trojno današnje prebivalstvo in vse bi lahko živelo neprimeri bolj, kakor pa živimo danes. (Dalje prih.)

Zakon o vojnih dobičkih. Ko se zopet sestane narodno predstavništvo, pride pred vsemi drugimi zakoni v razpravo zakon o vojnih dobičkih. Skrajni čas!

Prosta vožnja za invalide. Vojnim invalidom je dovoljeno, da morejo potovati brezplačno po vsi kraljevini. Železniške postaje jim bodo izdajale brezplačne vozne listke, ki se postavijo v račun ministru za socialno politiko.

Zgradba novega dvora v Belgradu. Dela pri gradbi novega dvora brzo napredujejo. Zgradba bo gotova do 1. novembra in se tedaj dvor preseli v novo poslopje.

Za vrnitev Jugoslovancev iz Amerike. Glasom odredbe ministrskega sveta se bodo otvorile v Newyorku, Bordeauxu in Parizu posebne pisarne, ki bodo vodile račune o transportiranju naših državljanov na povratku iz Amerike.

Celovec. Naše čete so zopet zapustile Celovec in še nekaj drugega ozemlja na Koroškem ter se umaknile proti jugu na demarkacijsko črto, ker — tako so zahtevali ententni mogotci v Parizu.

Pozna odredba. Vojni minister je odredil, da se imajo izpustiti na svobodo vsi oni vojni ujetniki, ki so z našega ozemlja, t. j. naši državljani.

Vatikan še ni priznal naše države. Ministrski predsednik St. Protič se je izjavil napram hrvatskim časnikarjem o namenih svojega potovanja v Zagreb in je izjavil glede afere škofa Akšamovića, da smatra za potrebno, da se vzdržujejo z Vatikanom dobri stiki; položaj pa otežkuje dejstvo, da Vatikan ne priznava še doslej naše države. Papež je Lah, zato drži seveda z Lah.

Ethin Kristan na povratku. Kakor nam javljajo, se je slovenski pisatelj in socialist Ethin Kristan, sedaj urednik „Prosvete“ v Chicagu, odzval vabilu jugoslovanskih socialnih demokratov, da pride v Ljubljano v svrhu agitacije za stranko. Ethin Kristan je že zapustil Ameriko. Ves slovenski proletarijat se od srca veseli povratka tega krepkega prvoboritelja za pravice revnega ljudstva.

Italijani in Črnogora. Iz Belgrada poročajo, da pošiljajo italijanske oblasti dnevno iz Italije v Črnogoro pristaše bivšega kralja Nikite kakor tudi druge razbojnike, da delajo nered v Črnigori. Ujeti banditi so izpovedali, da so jih Italijani oborožili in odpeljali v Črnogoro.

Proti trčenju vlakov. Poskušna vožnja proti trčenju vlakov je popolnoma uspela na progi Ljubljana—Brezovica.

Regentovo potovanje v Slovenijo. Iz Belgrada poročajo, da bo regent Aleksander koncem tega meseca odšel na potovanje v Hrvatsko in Slovenijo.

Povišanje ministrskih plač. Vsak minister dobi od 1. julija mesečno plačo povišano za 700 dinarjev v reprezentacijske svrhe. Za svoje plače že poskrbijo, drugo delo jim pa ne diši!

Narodno socialna stranka se snuje v Ljubljani. Kaj hoče, tega menda niti sama ne ve. Kakor kaže, bodo njeni člani po večini liberalni dezertjerji, naše revno ljudstvo pa tudi tem tičem ne bo šlo na lim, ampak bo le še krepkeje stalo v vrstah socialne demokracije.

Poostreitev potnih predpisov. Ministrski svet je sklenil, da se mora v bodoče pri izdajanju potnih listov postopati najstrožje, da se ne bodo dogajali neprijetni dogodki s tem, da se dajejo potni listi tudi ljudem, ki so kompromitirani.

Za slovenske ujetnike v Lincu in Marhtrenku je preteklo soboto takoj interveniral general Smiljanič ter so se storili koraki, da se v kratkem zamenja nemške ujetnike za naše.

Odpust letnika 1899 iz vojaške službe. Komandant dravske divizijske oblasti je odredil, da se imajo 31. t. m. odpustiti iz vojaške službe vsi vojaki letnika 1899 in

sicer na nedoločen čas z ozirom na to, da so boji prestali.

Dopusti za poljedelska dela. Letnikom 1895 — 1898 so dovoljeni 25 dnevni dopusti za poljedelska dela.

Vojna škoda, ki so jo povzročili nemški vojaki na slovenskem Koroškem, znaša 7 milijonov kron. Kdo jih bo plačal?

Kraljevska garda v Ljubljani. Kakor vsa večja mesta v Jugoslaviji, dobi tudi Ljubljana bataljon kraljevske garde. Maršičesa drugega smo bolj potrebni.

Gospodarske vesti.

Novi bankovci so že došli v Belgrad in se v kratkem začno zamenjavati.

Petrolej iz Amerike. Iz Amerike je preko 340 vagonov petroleja na potu med Tuzlo in Vinkovci. Ta petrolej bo razdelila monopolna uprava, ki bo tudi določila sclidne cene. Ta količina bo zadostovala za potrebe naše države.

Ogromna škoda. Po poročilu, ki ga je dobilo ministristvo za finance, se ceni škoda na žetvi vsled elementarnih neizgod na 5 milijonov dinarjev.

Na igralne karte je uveden davek v višini pristojbine 5 dinarjev. Prav! Igralne karte niso neobhodno potrebne.

Nabava poljedelskih strojev. Na seji glavne zveze poljedelskih zadrug je bilo sklenjeno, da se nabavijo iz državnih sredstev za 400.000 funtov šterlingov pri konsumni zadrugi v Manchesteru najpotrebnejši predmeti za poljedelstvo.

Stanje žetve v Jugoslaviji. Po poročilih, ki jih dobiva ministristvo za poljedelstvo vsak mesec, je stanje žetve prav dobro. Zlasti dobro je pšenica in ječmen v južni Srbiji, sadje pa bolj malo.

Razdelitev letošnje žetve. V ministristvu za prehrano se živahno dela za ureditev razdelitve letošnje žetve. Načrt o tej razdelitvi bo predložen v odobrenje ministristskemu svetu.

Vrednost naše krone v Švici znaša danes le še 12 centimov (vinarjev).

Cene živini padajo. Hrvatski listi poročajo, da je padla cena živini za 1 do 3 K pri kilogramu. Sedaj plačujejo na Hrvatskem za vole žive vage 6 do 7 K za kilogram, medtem ko je bila cena še pred kratkim mnogo višja. Povod temu je, ker prodajajo veliki posestniki svojo živino. Mnogo živine je bilo prodane zadnji čas v Slovenijo.

Prepovedan izvoz živine. Ministrski svet v Belgradu je prepovedal izvoz konj in rogate živine.

Za ženske.

■ Za ženske. ■

Radič. Ta grenkljata zelenjava je marsikomu popolnoma neznana, dasi je nje uživanje zdravju jako ugodno in je nje pridelovanje brez posebnega stroška in truda. Okoli Gorice in Trsta vidiš cele njive radiča, pri nas je komaj tu in tam kaka leha. Radič spada k polenti kakor zabela k jedi, in ker se moramo letos bolj sprijazniti s polento, se moramo seznaniti tudi z radičem. Radič vpliva izborna na prebavo in na kri, zato ne škodijo trda jajca, fižol ali močnata jed, če ješ zraven radič. Sploh je dosti bolj zdrav kakor navadna ločika ali salata. Več ljudi toži, da jim je pretrd. Mlad radič ni trd; treba ga je večkrat porezati, potem je radič vedno mlad in mehak. So tudi različne vrste. Najgrenkejša je navadna, bolj podolgovatih listov, ki je zamolklo zelena in rjava pikasta. Zelo dober je radič, ki ima okroglaste, vedno zelene liste. Radič se seje lahko jeseni ali zgodaj pomladi, za mrz in dež ni občutljiv. Star radič se pripravi lahko kakor špinača, ali se zabeli namesto z oljem z raztopljeno slanino in kisom. Trde niti je treba iztrebiti. Radič se mora bolj prežvečiti kakor salata.

Cvetno zelje boš imel dva do tri mesece, ako ne odrežeš celih glav, ampak pustiš listje in za oreh cvetja, ki se razraste zopet v glavo.

Cvetlice so se nabrale čez zimo glist in uši; skuhaj pest razrezanega divjega kostanja v pol litra vode, prilij še pol litra čiste vode, nesi lonec na dvorišče in močno zalij. Kar je črvov, bo zlezlo iz zemlje, uši bodo poginile.

Plevel na vrtnih stezah se ne razraste, če poliješ steze z raztopino solne kisline: del kisline na devet delov vode. Ponačljaj vsak teden.

Kaktus bo cvetel. Drži kaktus ves april v temničastem kotu gorke sobe in ga zalij samo enkrat v tednu z deževnico. Majnika postavi kaktus na sonce in zalivaj vsak dan po potrebi, raje manj nego več.

Ženske sodnice in porotnice. Demokratična frakcija je v Weimarju zahtevala, da se kolikor hitro mogoče sklene zakon, s katerim naj se ženske vdeležujejo pravočinstva kot sodnice in porotnice.

Drobiž.

Umetni premog. Kdor bere te besede, bo zmalaj z glavo, pa so ga vendar naredili. Surovino za to daje neke vrste lug. Prva tovarna, ki dela s takim lugom, se nahaja v kraju Greker pri Fredrikstadu v Skandinaviji. Njen namen je bil od pomoči poranjenju premoga. Iznajditelj, inženir Strelener, je odstranil na poseben način najprvo apno, segrel tvarino potem na 110 stopinj Celzija, razvijal dalje in odstranil vodo. Ta brez vodna brozga ima 6800 toplotnih enot, samo štiri odstotke pepela. Kolikor vemo do danes, bodo lah-

ko napravili iz 25.000 ton prvotne snovi nekako 22.000 ton umetnega premoga.

Nov način prodajanja. Velik gospodarski nauk, ki ga je prejela Amerika v svetovni vojni je, da vse, kar se imenuje postrežba, zelo veliko stane. Velika tvrdka Duffy-Ovas Company v Njujorku je iznašla zdaj poseben nov način pri prodajanju: Kupovalci si postrežejo sami! Vse cene so na blagu točno zapisane. Oni redki uslužbenci, ki so še ostali, prejmejo plačilo za blago in ga zavijajo. V trgovini je čisto mirno, kupovalci so veseli, da gre kupovanje tako naglo od rok in radi kupujejo v ti trgovski hiši. Trgovina nima radi te vrste postrežbe toliko stroškov in je zato tudi blago znatno cenejše.

Miši-podgane stenice-ščurki

in vsa golazen mora poginiti ako porablja moja najbolj preizkušena in splošno hvaljena sredstva kot: proti poljskim mišim K 6—, za podgane in miši K 6—; osobito ostra pasta za podgane K 6—; za ščurke K 6—; posebno močna tinktura za stenice K 6—; uničevalec moljev, prašek za uši v obleki in perilu, proti mravljam, proti ušem pri perutnini K 3—; prašek proti mrčesom 5 K; proti ušem pri ljudeh 3 K; mazilo za uši pri živini 3 K; tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjadi (uničevalec rastlin) in mravljam K 3—.

Pošilja po povzetju Zavod za eksport

M. Jünker, Zagreb 45., Petrinjska ulica 3.

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico v Ljubljani

vpisana zadruga z omejeno zavezo.

Društvo je ustanovljeno leta 1908 ter ima sedaj 3330 članov. Iz računskega zaključka za leto 1917/1918 je razvidno, da znaša:

rezervni sklad	K 30.893—
dispozicijski sklad	20.000—
bolniški sklad	21.000—
pogrebni sklad	10.000—
deležni sklad	100.901·14

Zaostali po umrlih članih dobé posmrtno podporo. Člani, ki so bolni dobé bolniško podporo.

Društvene prodajalne so v Ljubljani in okolici, na Jesenicah, Savi, Koroški Beli in Trzinu.

Kot član pristopi lahko vsakdo. Pristopnina znaša K 1, delež K 50.

Pisarna in centrala:

Ljubljana-Spodnja Šiška, Kolodvorska ulica šte. 56.

G. KELLER:

DON CORREA.

(Dalje.)

Če bi se zopet pojavil, polna divjega sovraštva se je ravno na dan pred njegovim prihodom posvetovala s svojo družbo, kako bi to opravili in sklenili so, da ga bodo, če ne bo šlo drugače, zaprli v grad in ga zapalili. Vse potrebno so pripravili komornica, hlevar in njegovi hlapci, ko jih je Correa spodil iz sobe; vsi so namreč sovražili dozdevnega berača in jarega gospoda kakor kačo, kar je bilo v resnici samo žalosten sad komedije, ki si jo je izmislil Don Correa, da bi se srečno oženil, ki pa bi ga bila kmalu stala njegovo življenje.

Dejstva so se sicer dognala, toda bistvo in duša gospe Fenize s tem še nista bila razložena. Primera z lepo, mehko kožo priliznjene divje mačke, ali z modro, mirno gladino tihe vode, na dnu katere lazi ostudna golazen po blatu, bi ne bila pomagala prav nič. Tako je postal njen značaj njena usoda. Če bi bila mogla v zadnji uri verjeti besedam moža, s katerim se je vendar združila, bi šla brez pomislekov ž njim in bi bila rešena. Toda samo za enkrat; pozneje bi se ji vendar ne posrečilo popolnoma zatajiti svoje samopašnosti, samovoljnosti, želje po zločinu in svoje hinavske spretnosti, ki ji je bila bistvo življenja.

Sedaj pa je bila potrta bolj ko rama nje-nega pajdaša. Ko je Correa moral pričati o nji, je ni niti pogledal; vkljub temu se ji je na svojem prestolu zdel kakor kak pravi peklenski sodnik. Fina bela bradica, ki je nekdanj tako dostojanstveno počivala na širokem ovratniku, je bila blede, medla in se je venomer tresla, njene oči so iskale njegovih ust in biserni zobje so šklepetali, da se je že čulo. Vse to je mučilo admirala skoro ravno tako zelo, kakor njo samo. Ali je res bila njena krivda večja, ker nje bitje ni zaslutilo v njem pravega človeka, ko njegova, ki v njej ni zaslutil vezi.

Ko so bili vsi obtoženci po kratkem posvetu obsojeni na smrt, je dal sodnemu zboru priteg-

niti še par kanonikov, ki so bili na ladji, in svoj zakon z zločinko slovesno ločiti. Veljavnost te zadnje razsodbe ni mogla več biti sporna, ker so Fenizo Mayor de Ceral z njenimi pomagači takoj na to prepeljali na kopno in obesili na okajenem zidu izgorelega stolpa, na kar je admiral velel dvigniti sidra in se je odpeljal proti zapadu. Šele celih deset let pozneje si je vzel na ravnotako nenavaden, toda srečen način svojo drugo ženo.

Ob onem času se je namreč admiral Correa peljal iz Brazilije z velikim brodovjem na zapadno obal Afrike, da bi tamošnje portugalsko zemljo zopet odvzel Nizozemcem, ki so jo za čas, ko je bila Portugalska oslabljena, zasedli. Pojavil se je nepričakovano pred Sv. Pavlom v Loandi, oblegel in zavzel to in še druga mesta in povsodi prisilil Nizozemce, da so se udali in umaknili, tako da je v dveh mesecih pokrajine Bengnels in Loando, skratka, vso južnozpadno obal Afrike podvrget oblasti svojih gostov in svoje dežele in tako znova proslavil svoje ime. Poleg tega je podvrget svoji moči kakih dvajset zamorskih malih kraljev, pozneje pa se je moral, da bi utrdil in razširil portugalsko oblast v teh krajih, ustaviti in začeti najprej s pogajanjem, predno je zopet prejel za orožje.

Onstran podvržene zemlje se je namreč v neznane daljave raztezala država tako imenovanega kralja Angole, čegar moči ni bilo lahko oceniti, ker se je držal vedno v skrivnostni oddaljenosti in se obdajal s sijajem moči in groze, ki je lahko odgovarjal resnici, lahko pa izhajal tudi iz zvijačnega pretiravanja in slepenja.

Zato se je Correa ustavil na primernem kraju in dal strašnega zamorskega kralja pozvati po odposlanstvu vjetih zamorskih glavarjev, naj pride k njemu, da bo priznal svojo podložnost in portugalsko nadvlado nad vso Angolo in naj kot dokaz dobre volje prinese takoj s seboj toliko in toliko zlata in slonove kosti. Kralja Angole to naročilo ni ravno prijetno dirnilo, vendar pa se je poskusil izviti s posebno premetenostjo iz zagate. Dal je uboge poslance pomoriti.

(Dalje prih.)

Splošno kreditno društvo v Ljubljani

: registrovana zadruga z omejeno zavezo :

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 5. ure popoldne, v sobotah in dnevih pred prazniki pa od 8. do 1. ure popoldan in jih obrestuje po čistih 3%.

UČITELJSKA TISKARNA

Ljubljana, Frančiškanska ul. 6.

registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plake in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke.

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur itd.

Stereotipija. Litografija.